

GLAS RAVNICE

Glasiilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Broj 39

Subotica, ožujak 1994.

Cijena: 0,50 din. / 4000 HRD

Održana II. redovita skupština DSHV

BELA TONKOVIĆ PONOVRNO PREDSJEDNIK

U Subotici je 6. ožujka 1994. u prepunoj sali KUD "Bunjevačko kolo" održana Druga redovita skupština DSHV. Značajnom većinom glasova za predsjednika stranke ponovno je izabran **mr. Bela Tonković**.

Skupština je usvojila niz dokumenata kao okosnicu svojega budućeg rada. Slogan: "Kontinuitet, obnova i izgradnja" najslikovitije odražava naredni period djelovanja stranke.

U ovome broju donosimo opširnije izvješće o radu skupštine, kao i sve usvojene dokumente.

Na Prvoj redovitoj skupštini Mladeži DSHV, održanoj 27. veljače ove godine u Subotici, za novoga predsjednika Mladeži izabran je **ing. Miroljub Milodanović**. Opširniji razgovor s novim predsjednikom možete pročitati u rubrici "interview" na stranama 8 i 9.

Na II. redovitoj skupštini DSHV, doneseni su i usvojeni sljedeći dokumenti:

- Dokument o situaciji Hrvata u Bačkoj, Srijemu i Banatu
 - Dokument o odnosima DSHV - država
 - Dokument o kulturnoj autonomiji Hrvata u SRJ
 - Dokument o inicijativi DSHV za osnivanje HNV u SRJ
 - Dokument o odnosima DSHV - Crkve i vjerske zajednice
- "Glas ravnice" sve dokumente u ovome broju donosi integralno.

SRETAN USKRS

Programi dvojice kandidata za predsjednika DSHV

KONCEPCIJE BLISKE U RAZLIKAMA

Druga redovita skupština DSHV održana je 6. ožujka 1994. u Subotici. Tog sunčanog, nedjeljnog prijepodneva velika sala KUD "Bunjevačko kolo", gdje se skupština održala, bila je pretijesna da primi sve zainteresirane. Bilo je to prijatno iznenađenje za sve i početni znak demokratizacije društva, odnosno, popuštanja napetosti i medijske presije na Hrvate u Vojvodini. Strah od pripadnosti ili simpatizerstva prema Stranci polako kao da nestaje i ustupa mjesto razumu, otvarajući prostor za dijalogom kao jednim od preduvjeta zajedničkog, ali sadržajnijeg političkog, kulturnog i ostalih vidova organiziranog života. Rekli bismo: strasti ustupa ju mjesto kritičkom odnosu prema pojavama i sve složenijoj situaciji, omogućujući da se budućnost za Hrvate i ostale narode nazire u ružičastim bojama.

Dojam je, a možda i jedna od poruka skupštine da sve ono što je nepromišljenom i žestokom, najčešće neargumentiranom medijskom kampanjom za kratki period razgrađeno - prije svega pogoršavanje međunacionalnih odnosa i gospodarskom politikom - sada stoji pred svima kao izazov za što uspješniju i bržu osnovu. Od kulturnije političke misli i profesionalnijeg medijskog odnosa mnogo ovisi hoće li se istinski početi jednom uzlaznom linijom i traženjem mjesta u svijetu koji nam i pripada. Jer svaka zatvorenost i nekritičnost je retardacija na svim poljima. A to se ne smije dozvoliti. Svatko mora postati svjestan svojih obveza i odgovornosti. U kontekstu obveza i odgovornosti DSHV već od svojega osnutka na tomu radi. Međutim, upravo nedostatak jednog kritičkog i sadržajnijeg dijaloga, prije svega s državnim organima koji su tvrdoglavo do sada odbijali takav odnos, marginaliziran je rezultat na unut-

rašnjepolitičkom planu rada stranke. Led kao da se polako topi, a težište rada stranke u proteklom periodu bilo je većim dijelom okrenuto svjetskoj političkoj sceni radi internacionalizacije problema Hrvata. Na tom planu postignuti su značajni i zavidni rezultati. Rezultati koji su donekle olakšali položaj i situaciju Hrvata na ovim prostorima.

Druga redovita skupština protekla je u demokratskoj atmosferi, mada su kružile glasine o mogućim svadama i raskolu unutar stranke. Takav image skupštini nametnut je činjenicom da se za preds-

Nakon iznijetih izvješća u proteklom periodu o radu stranke, usvajanjem dokumenata i diskusijom u popodnevним satima izneseni su programi kandidata za mjesto predsjednika mr. Bele Tonkovića i mr. Ivana Poljakovića. Nakon toga pristupilo se biranju. Tajnim glasanjem mr. Bela Tonković dobio je 114 glasova od ukupno 193, a mr. Ivan Poljaković 60. Jedan glas bio je nevažeći, a osamnaestoro njih nije glasovalo.

Tako je gospodin Bela Tonković značajnom većinom ponovno izabran za predsjednika DSHV, predloživši potom članove Predsjedništva.

Tajnim glasanjem za dopredsjednika su izabrani: dipl. iur. Stanka Kujundžić, Lazo Vojnić Hajduk i Zvonimir Nežić. Članovi novoga Predsjedništva su: Ivan Čović, dipl. ing. Petar Kuntić, ing. Miroljub Milodanović, Geza Romić, Stipan Knezi, Stipan Pekanović, Zdenko Bundić, dipl. iur. Branko Melvinger i Pavao Pejčić.

Radu skupštine prisustvovali su brojni uzvanici i predstavnici drugih stranaka i saveza. Njen rad pozdravili su: József Kasza, gradonačelnik Subotice, dr. Csaba Sepsei,

predstavnik OODZVM, Joso Ostrogonac, predstavnik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Blaško Kopilović, dopredsjednik RDSV, vlč. Andrija Anišić, predstavnik Katoličke Crkve i Bela Ivković, predsjednik KUD "Bunjevačko kolo". Skupština je dobila i nekoliko brzojava. Obratili su joj se dr. Dragan Veselinov, predsjednik NSS, Riza Halimi, predsjednik Partije za demokratsko djelovanje iz Preševa, dr. Momčilo Grubač, bivši savezni ministar za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i vlč. Bela Stantić, generalni vikar Subotičke biskupije.

(v.s.)

Uzvanici i delegati

jednika stranke kandidirao mr. Bela Tonković i mr. Ivan Poljaković.

Nakon izloženih programa i viđenja budućnosti rada DSHV od strane oba kandidata u zraku se kod članova i simpatizera stranke osjećala stanovita zbunjenost. Naime, postavljalo se pitanje razlikuju li se izborni programi u nijansama ili u biti. Skupština na to nije dala odgovora. No, to i nije bio njen zadatak. Razlike u programu postavljene su glede viđenja i uloga budućeg nacionalnog vijeća Hrvata u Jugoslaviji. Naše viđenje je da su koncepcije bliske u razlikama koje će budućim demokratskim odnosom i životom stranke naći upravo jedinstvenost u razlikama.

Skupštinu je otvorio gospodin Ante Skenderović, a rad skupštine vodila je gospoda Stanka Kujundžić.

ZA SURADNJU - OTVORENA VRATA

Početak novog mandatnog perioda čelništva DSHV označen je novom političkom situacijom koju bitno oblikuje tijesna suradnja SAD i Rusije u rješavanju krize na području bivše Jugoslavije, što rezultira ultimatumom bosanskim Srbima i deblokadom Sarajeva, bosansko-hercegovačkom federacijom Hrvata i Muslimana - koji se be radije nazivaju Bošnjacima - konfederativnom vezom suverenih država Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te uključivanjem UN-PA područja u hrvatski pravni poredak. Sljedeći koraci su rješavanje pitanja bosanskih Srba i rješavanje pitanja Hrvata, Mađara, Albanaca, Muslimana, Slovačka, Rumunja, Ukrajinaca i drugih manjina u SR Jugoslaviji.

Za taj posao se moramo dobro pripremiti.

II. redovita skupština DSHV proklamirala je stavove DSHV u svezi pojedinih bitnih pitanja, odlučila je da se težište rada treba staviti na nutarnjopolitičku scenu, na organiziranje i jačanje hrvatske zajednice, njezinih struktura i institucija i njezino političko zastupanje, te, u svezi samoga DSHV, odlučila se za kontinuitet u programu, obnovu i daljnju izgradnju struktura DSHV.

Postavlja se, međutim, pitanje: tko će sve to uraditi?

DSHV nije samo Vijeće i Predsjedništvo. DSHV smo svi: i simpatizeri i članovi i ljudi kojima su članovi povjerali određene zadatke.

Prije skupštinske odluke bila je rasprava o tome kako trebamo raditi dalje. To je dobro.

Skupština je donijela odluku i ono što je na skupštini prihvaćeno i odlučeno to je zadaća svih nas. Na skupštini smo odredili ciljeve i put kojim ćemo ići sljedeće dvije godine. Zadaća je svakog člana DSHV da prema svojim mogućnostima doprinosi da stignemo što dalje na tome putu, da stignemo što bliže cilju.

Vrata su otvorena: pozivamo na suradnju za ostvarenje skupštinskih odluka i one

Radno predsjedništvo

čije mišljenje nije prihvaćeno.

Pozivamo intelektualce i sve ljude dobre volje kojima je stalo do budućnosti Hrvata u Bačkoj, Srijemu i Banatu da se uključe u definiranje i ostvarenje naše budućnosti. Na svakom pojedincu je da se odluči hoće li se odazvati. Tko se odazove, neće se morati stidjeti pred svojim potomcima kad ga budu jednog dana pitali: "Što si uradio kad te je narod zvao?"

Bela Tonković

Prijedlog programa i rada Predsjedništva i Vijeća DSHV u narednom periodu

KONTINUITET, OBNOVA I IZGRADNJA

U svom prijedlogu programa Predsjedništva i Vijeća DSHV za naredni period **mr. Bela Tonković** istaknuo je da je u proteklih tri i pol godine stranka dokazala svoju životnu sposobnost, te da na zacrtanim programskim ciljevima treba i ubuduće istrajati, tim prije što dolaze bolja vremena za naš narod. Predloženi program mora se zasnivati na kontinuitetu, obnovi i izgradnji, primijenjen na tri bitna područja rada DSHV: sama stranka, unutrašnjepolitički rad stranke i njen vanjskopolitički rad.

Sama stranka mora nastaviti kontinuirani rad na ostvarenju postignutih ciljeva svim demokratskim sredstvima. U narednom periodu treba obnoviti strukturu stranke tamo gdje je rad usljed teških prilika zamro, te organizirati nove pod-

ružnice. Organizirati odjele od Predsjedništva i Vijeća, preko podružnica do mjesnih organizacija s konkretnim zaduženjima. Posebno mjesto treba dobiti skrb oko politike školovanja kadrova i prikupljanje sredstava za njihovo stipendiranje, kao i osnutak novinarsko-izvještajne agencije. Značajniji naponi ubuduće moraju se uložiti i u formiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća unutar kojega će se definirati strateški interesi hrvatske zajednice od Boke Kotorske do Subotice.

Na unutrašnjepolitičkoj sceni mr. Bela Tonković, usljed

poboljšanja političke klime vidi nove mogućnosti djelovanja DSHV. Intenzivirati i sadržajno obogatiti suradnju s drugim građanski orijentiranim strankama, a posebne odnose treba uspostaviti sa strankama manjinskih naroda koje imaju iste ili slične ciljeve kao i DSHV, pri čemu se mora poštivati identitet i međusobna ravnopravnost; pospješiti odnose s državom od općinske do savezne razine, preko republike, te ubrzati donošenje Zakona o manjinama. Jedna od prioritarnih zadaća DSHV jest nadvladavanje razdora unutar hrvatskog naroda u SRJ, pokretanjem razgovora i prosvjetiteljskim radom. Ovdje mislim na pokušaj da se Bunjevci odvoje od Hrvata.

Na vanjskopolitičkom polju treba održati postojeće, izgraditi nove kontakte, veze i odnose. Posebna pozornost posvetit će se daljnjoj izgradnji odnosa s Republikom Hrvatskom kao matičnom državom i to na svim razinama.

"Ostvarenje ovoga programa bitno ovisi od svakog od nas." - zaključuje na kraju mr. Bela Tonković.

Izvešće rada stranke za protekli period

URAĐENO MNOGO

"Demokratski Savez Hrvata u Vojvodini osnovan je 15. srpnja 1990. godine u Subotici. Više od dvije stotine osnivača oduševljeno i u velikoj nadi da se konačno širom otvaraju vrata demokraciji i slobodnijem životu odobrilo je Statut DSHV u kojem se definiraju svrha i osnovna programska načela DSHV.

Svrha osnivanja DSHV je ostvarivanje zajedničkih interesa slobodno i dobrovoljno udruženih građana putem političke i druge aktivnosti u cilju oblikovanja, izražavanja i zastupanja kolektivnih interesa Bunjevaca, Šokaca i drugih Hrvata u Vojvodini...

U načela organizacije na prvo mjesto smo stavili

- slobodnog čovjeka i socijalno sigurnog pojedinca kao člana zajednice,
- obitelj smo definirali kao osnovnu ćeliju društva, naglašavajući slobodu roditelja u odgoju djece
- slobodu iskazivanja svojih nacionalnih, vjerskih i svjetonazorskih osjećaja, slobodnu upotrebu vlastitoga jezika u školovanju i javnosti
- slobodu udruživanja
- pravo na rad oko očuvanja vlastite nacionalne samobitnosti i na povezivanje s vlastitim narodom,
- višestranačku parlamentarnu demokraciju i pravo na privatno vlasništvo,
- odgovarajuću zastupljenost u organima vlasti i proporcionalnu zastupljenost u organima uprave,
- toleranciju i poštivanje prava pojedinca i naroda, što smo stavili pod moto 'što za sebe tražimo - priznajemo svakom'. Ovo je jedini mogući temelj za suživot u multinacionalnoj i multikulturalnoj sredini kao što je Vojvodina.

- Javnost u radu i nutarnja demokracičnost stranke, kao i isključivo demokratski način borbe za ostvarenje svojih interesa i ciljeva isto tako spada u osnovna načela DSHV."

Rekao je na početku svojega izvješća o radu stranke između dvije skupštine mr. Bela Tonković, obradivši iscrpno i sadržajno teme i probleme koji su se u proteklom periodu nametale. Tako su posebno mjesto dobila pitanja kulturne autonomije, organizacije DSHV, rad i strukture stranke, te pregled razvoja političke situacije i rad DSHV do danas. Posebno mjesto dato je odnosu DSHV s Republikom Hrvatskom. Na kraju, rezimirajući mr. Tonković je iznio:

"DSHV je za tri godine svojega postojanja

- izrastao u organiziranu parlamentarnu stranku kroz koju hrvatski narod u Vojvodini izražava svoje političke interese,

- s kojom se mora računati na nutarnjepolitičkom planu pri rješavanju pitanja nacionalnih zajednica,

- pokazao se kao konstruktivni čimbenik u Skupštinama koji aktivno doprinosi općem dobru

- na vanjskopolitičkom polju ugledna je stranka i činilac s kojim se računa pri demokratskom i mirnom rješavanju problema na našim područjima.

I na koncu, zahvaljujem se na suradnji dopredsjednicima, članovima Predsjedništva, Vijeća i Nadzornog odbora, uredništvu i novinarima 'Glas ravnice', svim članovima DSHV, simpatizerima i svim ljudima dobre volje koji su doprinijeli radu i napretku Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini."

(v.i.)

Prijedlog programa i rada Predsjedništva i Vijeća DSHV u narednom periodu

UVJET OPSTANKA - HNV!

U svom predizbornom govoru kandidat za predsjednika DSHV mr. Ivan Poljaković središnji dio svojega izlaganja posvetio je formiranju Hrvatskog nacionalnog vijeća, istaknuvši između ostalog:

"Hrvatsko nacionalno vijeće birali bi kandidati s liste DSHV na izborima 1992. godine, kao i Hrvati na izbornim listama drugih stranaka. Između sebe birali bi 20 vijećnika... Međutim, takvo Hrvatsko nacionalno vijeće neće imati potpuni legitimitet, jer ti elektori koji su birani na raznim listama nisu dobijali samo glasove Hrvata, nego su dobijali glasove i građana drugih nacionalnosti. Ali bi takvo Hrvatsko nacionalno vijeće odigralo važnu i ključnu ulogu u našem opstanku. Ono bi bilo privremenog karaktera i u narednom periodu, s mandatom od dvije godine, nastavilo bi voditi brigu o hrvatskom pitanju koje je do sada vodio DSHV. Nakon dvije godine Hrvatsko nacionalno vijeće raspisalo bi prve izbore za prvi Hrvatski sabor u SRJ. Na tim izborima biralo bi se 120 zastupnika u Hrvatski sabor i birao bi se predsjednik hrvatske zajednice u SRJ. Na ovim izborima sudjelovao bi svaki Hrvat, bez obzira na političku opciju ili svjetonazor. Tako izabrani zastupnici i predsjednik imali bi potpuni legitimitet... Između sebe izabrali bi vijećnike u Hrvatsko nacionalno vijeće, te bi na taj način dobili samoupravni interni organ hrvatske zajednice koji bi legitimno predstavljali interese Hrvata u SRJ."

Ovaj program kod delegata skupštine izazvao je mnoga pitanja i nedoumice, što se moglo vidjeti i kroz brojne rasprave nastale nakon izloženog programa mr. Ivana Poljakovića.

(v.i.)

M L A D E Ź

Održana I. redovita skupština Mladeži DSHV

IZABRAN NOVI PREDSJEDNIK

Na I. redovitoj skupštini Mladeži DSHV za novoga predsjednika izabran je ing. **Miroljub Milodanović**.

Skupština je održana u maloj sali KUD "Bunjevačko kolo" u Subotici 27. veljače 1994. Izvješće o radu MDSHV za protekli period podnio je predsjednik Mladeži **Stipan Stantić**, istaknuvši između ostalog: "Osnovali smo se pod vrlo teškim uvjetima: mobilizacija, početak ekonomskih sankcija, protjerivanje iz Srijema i sl. U takvoj je situaciji bilo veoma teško raditi. Ipak, nešto se učinilo. Mladež je pružila značajnu pomoć DSHV-u oko izbora, prisutna je suradnja s 'Glasom ravnice', također i u dobrotvornoj zajednici 'Amor vincit'. Ipak, najaktivniji smo bili u organiziranju zabava. Pod okriljem Mladeži, organizirani su balovi, sportski susreti, dva puta je organizirano i zimo- vanje."

Na kraju, **Stipan Stantić** je izrazio nadu da će se pregovori koji teku između SRJ i Republike Hrvatske povoljno riješiti, te da će se na taj način i prostor za rad

Zahvaljujući se na ukazanom povjerenju novoizabrani predsjednik Mladeži ing. **Miroljub Milodanović** osvrnuo se na budući rad Mladeži, stavivši težište na omasovljavanje, bolju suradnju s drugim demokratski orijentiranim strankama, te aktivniju pomoć pri osnivanju Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Za članove predsjedništva Mladeži izabrani su: **Kalman Crnković, Marija Dulić, Martin Gabrić, Ivan Pijuković i Stipan Stantić**.

Rad skupštine pozdravili su **mr. Bela Tonković**, predsjednik DSHV, **Stanka Kujundžić**, dopredsjednica grada, **Antun Skenderović**, predsjednik subotičke Podružnice DSHV, **mr. Ivan Poljaković**, zastupnik u Skupštini Vojvodine, **vlč. Andrija Anišić**, predstavnik

Katoličke Crkve i uzvanici iz podmlatka DZVM.

Mladeži proširiti.

U diskusiji, **Tomislav Žigmanov** je istaknuo i pomoć Mladeži oko organiziranog odlaska studenata u Hrvatsku, uglavnom u Zagreb.

(m.d.)

D O K U M E N T I

Na II. redovitoj skupštini DSHV, doneseni su i usvojeni sljedeći dokumenti:

- Dokument o situaciji Hrvata u Bačkoj, Srijemu i Banatu
- Dokument o odnosima DSHV - država
- Dokument o kulturnoj autonomiji Hrvata u SRJ
- Dokument o inicijativi DSHV za osnivanje HNV u SRJ
- Dokument o odnosima DSHV - Crkve i vjerske zajednice

"Glas ravnice" sve dokumente u ovome broju donosi integralno.

DOKUMENT O ODNOSIMA DSHV I DRŽAVE

II. redovita skupština DSHV, razmatrajući odnose između DSHV i države

1. Konstatira

- da je DSHV osnovan u SFRJ u vrijeme raspada komunizma i nastojanja da se država demokratizira uvođenjem višestranačja u politički život i slobodnog poduzetništva u gospodarski život
- da se SFRJ u međuvremenu raspala
- da je osnovana SRJ kao federacija između Republike Srbije i Republike Crne Gore.

2. Izjavljuje

- da su Hrvati koji žive u SRJ autohtono stanovništvo tog teritorija

- da Hrvati u SRJ sebe smatraju građanima SRJ i da su - svjesni svojih dužnosti, ali i prava, i spremni dati svoj doprinos prosperitetu SRJ

3. Ne može a da ne konstatira

- da je u međuvremenu izvršena agresija na Republiku Hrvatsku

- da je propagandnim ratom i od države kontroliranih sredstava informiranja u SRJ stvoreno izrazito negativno raspoloženje spram Hrvata, građana SRJ

- da je usljed psihičkih i fizičkih pritisaka i otvorenog terora samo Vojvodinu moralo napustiti preko 35.000 Hrvata, bez toga da je država na to reagirala.

4. Potvrđuje točke 18-25 političkog programa DSHV na temelju toga

5. Pozdravlja napore SRJ i Republike Hrvatske oko međusobnog priznavanja i uspostavljanja diplomatskih odnosa

6. Kao jedini legitimni predstavnik Hrvata u Vojvodini poziva Vladu SRJ i Vladu Republike Srbije:

- da štiti i Hrvate kao građane ove države

- da pokrenu istrage i izruče sudovima one koji povređuju ljudska prava Hrvata i teroriziraju ih

- da prihvate, već više puta od DSHV, predlagane pregovore o regulaciji pravnog statusa Hrvata u Republici Srbiji i SRJ i zakonskom ustanovljenju kulturne autonomije Hrvata u Republici Srbiji i SRJ, što bi uvelike doprinijelo demokratizaciji društva i normalizaciji odnosa SRJ s međunarodnom zajednicom

DOKUMENT O SITUACIJI HRVATA U BAČKOJ, SRIJEMU I BANATU

II. redovita skupština DSHV, analizirajući situaciju Hrvata u Bačkoj, Srijemu i Banatu od svojega osnutka, 15. srpnja 1990.:

1. Izjavljuje

- da Hrvate u Vojvodini, Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori, tj. SRJ smatra
- integralnim dijelom hrvatskog naroda
- građanima Republike Srbije i Republike Crne Gore, tj. SRJ

U očekivanju početka rada skupštine

- punopravnim i integralnim članovima sredine u kojoj žive

2. S dubokim žaljenjem konstatira da je

- tijekom raspada SFRJ došlo do pokušaja ostvarivanja projekta "Srbija - velika i etnički očišćena" - usljed čega
- sustavno su, i u velikom broju slučajeva teško kršena osnovna ljudska prava u Srijemu, Bačkoj i Banatu za što postoji obiman dokazni materijal.
- psihičkim i fizičkim pritiscima, otvorenim terorom, odvođenjem u nepovrat i ubojstvima obavljeno je "etničko čišćenje" Srijema od Hrvata što je prema Konvenciji o ratnim zločinima i genocidu iz 1948. pravi genocid.
- za što krivnju snose ultranacionalističke stranke i njihovi vođe, ali i nosioci državnih funkcija jer ne pružaju dostatnu zaštitu Hrvatima, kao građanima ove države
- nastoji se unijeti razdor među Hrvate podržavanjem separatističkih tendencija unutar etnikuma s ciljem što lakše asimilacije.

- rezultat takve politike je da je do 31. siječnja 1994. Srijem, Bačku i Banat napustilo preko 35.000 Hrvata i odselilo, uglavnom u Hrvatsku.

3. Odlučuje

- da je prioritetna zadaća DSHV organiziranje i jačanje hrvatske zajednice
- stvaranje institucija i struktura koje će biti sposobne organizirano, sustavno i dugoročno zadovoljiti specifične potrebe hrvatske zajednice
- skrb o kadrovima koji su potrebni za život i optimalni razvoj zajednice
- traženje putova za nadvladavanje separatističkih težnji unutar hrvatskog etnikuma

4. Poziva

- da se svi Hrvati uključe u rad DSHV i daju svoj doprinos jačanju hrvatske zajednice

5. Izjavljuje

- da su za ostvarivanje zajedničkih ciljeva, osim laičkih i svjetovnih, neophodne i crkvene institucije i strukture.

6. Nudi

- suradnju i pomoć crkvenim institucijama i strukturama na način i u onoj mjeri kako je to za te institucije i strukture prihvatljivo

DOKUMENT O KULTURNOJ AUTONOMIJI HRVATA U SRJ

II. redovita skupština DSHV, razmatrajući situaciju Hrvata u SRJ

1. Konstatira

- da je DSHV 31. svibnja 1991. podnio Narodnoj skupštini Republike Srbije Zahtjev za ozakonjenjem kulturne autonomije Hrvata u Republici Srbiji
- da na taj zahtjev nikada nije dobio odgovor od Narodne skupštine Republike Srbije, niti je taj zahtjev ikada bio stavljen na razmatranje u skupštini

2. Imajući u vidu činjenicu da su Hrvati na istočnom rubu hrvatskog nacionalnog korpusa kao autohtono stanovništvo, stvaranjem novih država na teritoriju nestale SFRJ, ostali u SRJ

3. Donosi odluku da se projekt kulturne autonomije Hrvata proširi na teritorij cijele SRJ

4. Ovlašćuje Predsjedništvo DSHV da na odgovarajući način modificira Zahtjev koji je predat Narodnoj skupštini Republike Srbije, podnese predsjedniku SRJ, predsjedniku Vlade SRJ i predsjednicima oba doma Savezne skupštine SRJ

D O K U M E N T I

DOKUMENT O ODNOSIMA DSHV - CRKVE I VJERSKE ZAJEDNICE

II. redovita skupština DSHV, razmatrajući odnose DSHV i Crkve i vjerskih zajednica

1. Konstatira

- da je DSHV laička društveno-politička organizacija i da pripada velikoj europskoj obitelji demokršćanskih i narodnih stranaka katoličke provenijencije
- da je u SRJ država odvojena od Crkve i vjerskih zajednica

2. Priznaje

Crkvama i vjerskim zajednicama njihovu samosvojnost

- njihovu slobodu u specifično vjerskim poslovima
- njihovu specifičnu odgovornost za opće dobro
- njihovu veliku zaslugu u humanizaciji društva, te na kulturnom i karitativnom području

3. Zbog činjenice da je ogromna većina Hrvata katoličke vjeroispovijesti odaje

- posebno priznanje Katoličkoj Crkvi, njezinim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama za neprocjenjiv doprinos očuvanju identiteta hrvatskog naroda u Bačkoj, Srijemu i Banatu i razvitku njegove kulture

- čast pripadnicima klera Katoličke Crkve koji su dali svoj život, ili su čamili u zatvorima zbog naviještanja Evanđelja, rada oko očuvanja identiteta hrvatskog naroda i rada na polju kulture

- priznanje onim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama koji su radili ili rade u nacionalno mješovitim biskupijama, župama i institucijama i koji su znali i znaju pružiti svakom narodu - i hrvatskom - sve što mu je potrebno

4. Smatra

- da samostojnost DSHV i Katoličke Crkve i nadalje treba biti obostrano poštovano
- da odvojenost DSHV i Katoličke Crkve nipošto ne znači međusobno protivstavljanje, osim kada za to u pojedinim slučajevima ima posebnog razloga, a i onda to mora biti u duhu tolerancije, demokratičnosti i kršćanske, bratske ljubavi, već je temelj za aktivnu suradnju za dobro hrvatskog naroda i za opće dobro
- da je vjerski život integralni dio cjelokupnosti života i nosi u sebi elemente s područja kulture, prosvjete, sredstava informiranja, socijale i dobrotvornog područja i da su upravo to područja na kojima je mogućna i poželjna posebno intenzivna suradnja DSHV i Katoličke Crkve kao i ostalih crkava i vjerskih zajednica

DOKUMENT O INICIJATIVI DSHV ZA OSNIVANJEM HNV U SRJ

II. redovita skupština DSHV, razmatrajući situaciju dijela hrvatskog naroda koji je nakon raspada SFRJ i osnivanja samostalnih i suverenih država Republike Hrvatske i SRJ, ostao u Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori, tj. u SRJ

1. Konstatira

- da je nastankom Republike Hrvatske i SRJ veliki dio hrvatskog naroda

- u Bačkoj, Srijemu, Banatu, na Kosovu u Boki Kotorskoj, kao i u velikim industrijskim i administrativnim centrima SRJ po prvi puta odvojen državnim granicom od svojeg matičnog naroda i matične države

- dospio u situaciju manjinskog naroda, što sobom nosi specifične i teške probleme od čijeg rješavanja ovisi naš opstanak kao naroda

2. Ocjenjuje da je DSHV svojim

- političkim i parlamentarnim radom
- definiranjem projekta kulturne autonomije Hrvata u SRJ

- brigom o budućim kadrovima

- svojom djelatnošću na polju informiranja

- radom na humanitarnom području

postavio temelje na kojima se može graditi budućnost Hrvata u SRJ kao naroda.

3. Zaključuje

- da je prioritetna zadaća DSHV nastavljanje stvaranja institucija i struktura potrebnih za očuvanjem i razvitkom hrvatskog naroda u SRJ

4. Potvrđuje odluke Predsjedništva i Vijeća DSHV o iniciranju osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća u SRJ (HNV)

5. Odlučuje

- da Predsjedništvo DSHV ubrza pripreme radove oko osnutka HNV u SRJ, uključujući

- kandidate DSHV na svim razinama

- kandidate Hrvate iz onih drugih demokratski orijentiranih stranaka koji službeno i javno prihvaćaju i podržavaju projekt DSHV u vezi s kulturnom autonomijom Hrvata u SRJ

- ugledne Hrvate iz znanosti, prosvjete, kulture i gospodarstva koji prihvaćaju projekt DSHV o kulturnoj autonomiji Hrvata u SRJ

- da HNV radi na osnovi principa supsidijarnosti u odnosu na postojeće i buduće institucije i strukture koje rade za dobrobit hrvatskog naroda u SRJ

6. Poziva sve Hrvate, od Subotice do Boke Kotorske, da se uključe u rad oko stvaranja struktura i institucija potrebnih za život i razvitak hrvatskog naroda u SRJ i rad HNV

INTERVIEW

Miroljub Milodanović, novi predsjednik Mladeži DSHV, u razgovoru za "Glas ravnice" tvrdi:

BUNT MLADIH NIJE ZAMRO

- Profesori i učenici svakodnevno se, nakon održana sata, susreću na "buvljaku" u istoj ulozi: prodavača, da ne kažem, običnog švercera
- Postoji zamor materijala, pa tako i zamor ljudskoga duha, osobito onoga koji se napaja samo iz jednog ekstremnog, nacionalističkog izvora
- U ovome trenutku selo nudi mladima jednako lošu perspektivu kao i grad

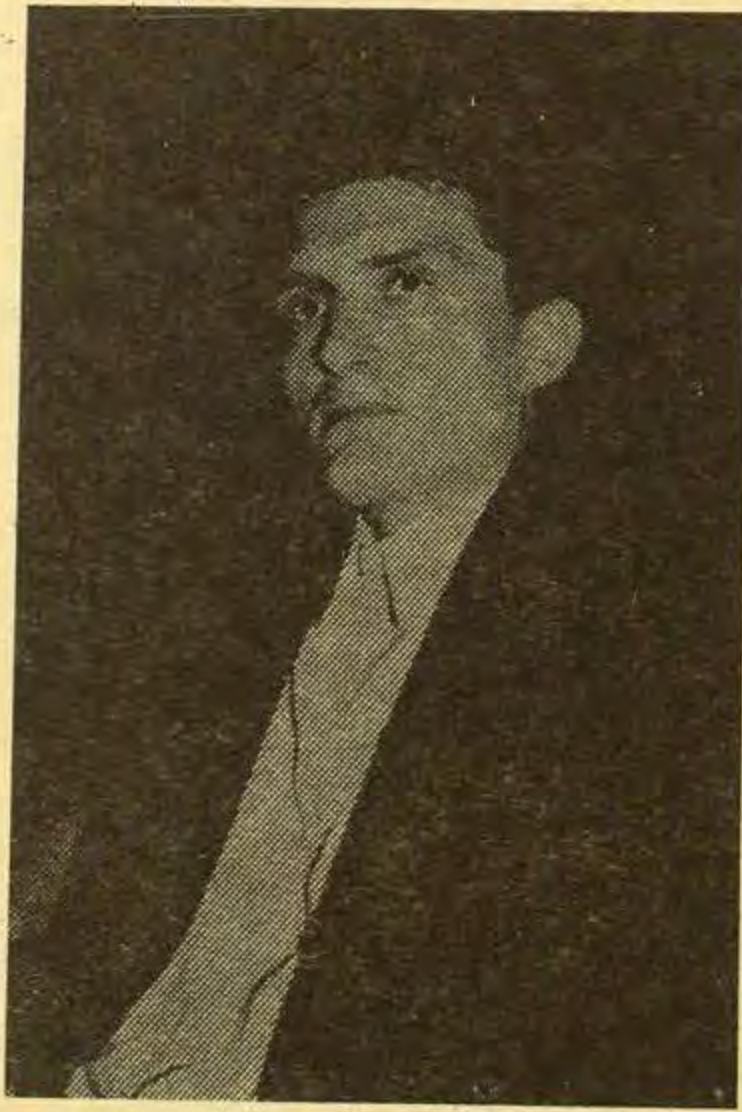
Na Prvoj (redovitoj) skupštini Mladeži DSHV, održanoj 27. veljače ove godine, inženjer elektrotehnike Miroljub Milodanović izabran je za njena predsjednika. Stoga smo se odlučili za razgovor s ovim dvadesetpetogodišnjakom, koji je, pored funkcije predsjednika Mladeži, izabran i za člana Predsjedništva DSHV. Podsjetimo: osnivačka skupština održana je u kolovozu 1992., a prvi predsjednik bio je Stipan Stantić, nastavnik iz Subotice.

Glas ravnice: "Dugi niz godina, u periodu tzv. 'bratstva i jedinstva', stvarali smo kroz školski sustav i ostale institucije apolitičnu mladež. Uostalom, politički analfabetizam bio je uvjet za podobnost. I odjednom, mladi su se našli u vremenu sveopćeg rasula. Može li mladež danas politički artikulirati svoj položaj i eventualno uzeti sudbinu u svoje ruke?"

Miroljub Milodanović: "Mladi moraju artikulirati svoj, ne samo politički, već i egzistencijalni položaj kako bi se već sada mogli pripremiti za budućnost, ma kakva ona bila. Ali, ona je pred nama. Stvorena apolitičnost jest naš nedostatak koji proizvodi inferiornoast nas mladih spram današnjeg političkog života. Mladi su jednostavno nezainteresirani i kao da se nalaze mimo svih ovih društvenih gibanja; oni se vrlo teško snalaze danas. Upasti u neki normalan životni tok je problem za sebe, a naš credo se sveo na obično preživljavanje, na neki način mi niti

ne osjećamo dimenziju budućnosti koja bi nas u ovom trenutku više i ozbiljnije angažirala.

Mladi, kao uzdanica svakoga društva, u globalu, osjećaju se napuštenim, izgubljenim, pa čak i prevarenim. Samu prijevaru teže je

Miroljub Milodanović: "Osjećamo se prevarenim"

sadržajno odrediti i definirati, jer je ona prije svega stvar nekog unutrašnjeg osjećaja tjeskobe. Odgajani i školovani smo u jednom pravcu, a život nas je doslovce bacio na posve drugu stranu. Ali, mladima je i pored svega svojstven optimistički pogled na budućnost, i od borbe za neko perspektivnije sutra ne bi smjeli odustati."

Stariji ne osjećaju potrebe mladih

Glas ravnice: "Situacija je danas, što se mladih tiče, više no žalosna. Imamo iza sebe promašenu i neostvarenu generaciju koja sada proizvodi izgublenu. Kako se u tom rascjepu odrediti?"

Miroljub Milodanović: "To je istodobno tužna i istinita činjenica. Tomu je doprinio globalni pad morala, kao i svih vrijednosti i zahvaljujući sveopćoj krizi prihvatili smo prizemne ciljeve; idemo linijom manjeg otpora i snalaženja od danas do sutra."

Glas ravnice: "Zar linija manjeg otpora nije nedostatak osjećaja mjere ljudskosti?"

Miroljub Milodanović: "Normalno da jest. Ali, krivnja je, prije svega, do starijih."

Glas ravnice: "A što je s buntom mladih?"

Miroljub Milodanović: "Kretanjem kroz život linijom manjeg otpora prirodno da otupljuje i potrebu za buntom. No, bunt se ipak javlja. On nije zamro, niti će u mladima ikada zamrijeti. Primjerice, nedavni bunt maturanata rječito govori u prilog tomu. Pa i sama naša organizacija Mladeži DSHV-a predstavlja stanoviti bunt protivu aktualne društveno-političke i gospodarske situacije, i pokušaj da se stvari postave na svoje mjesto i prijeđu u prave ruke."

Glas ravnice: "Kako danas mladi čovjek da zasnuje obitelj?"

I N T E R V I E W

Miroljub Milodanović: "Potrebna je vrlo velika hrabrost krenuti na tako odgovoran put."

Glas ravnice: "A od čega strah?"

Miroljub Milodanović: "Sama stvarnost koja nas okružuje za jednu takvu zajednicu, kao osnovnu ćeliju društva, ne otvara niti nudi neke velike mogućnosti. Ostvariti osnovne uvjete za život u bračnoj zajednici, a neovisno od roditelja za mnoge je nedostižan san."

Glas ravnice: "Je li utjecaj Crkve na mladež danas veći?"

Miroljub Milodanović: "Moglo bi se reći da u ovom quazidemokratskom društvu ona još nije dobila ni svoje pravo mjesto niti šansu. Ona je na neki način, ostala po strani društvenih zbivanja."

Glas ravnice: "Mladi čovjek danas je raspet između 'buvljaka' koji mu predstavlja 'prozor u svijet' i školskog programa koji ga vodi u tunel. Kakva je Vaša procjena?"

Miroljub Milodanović: "Činjenica je da školski sistem ne odgovara potrebama mladoga čovjeka. Niti ga priprema za struku, niti za život. Dapače, on ga u velikoj mjeri opterećuje i kao takav, stvara kontraefekt koji se ogleda okretanjem učenika ka drugim stvarima koje nisu vezane za njegovo buduće utemeljenje života."

Glas ravnice: "Imate li vi, kao Mladež DSHV, neki izgrađen program što se tiče budućnosti školstva?"

Miroljub Milodanović: "Na žalost, MDSHV se do sada nije bavila ovom tematikom, ali čak i da podstaknemo neke ideje budućnost školstva je u rukama starijih, "pametnijih" i moćnijih njenih bivših đaka."

Glas ravnice: "Hoćete reći da stariji znaju bolje vaše potrebe?"

Miroljub Milodanović: "Želim reći da se škole, kako u bližoj povijesti, tako i u budućnosti, na žalost još uvijek nalaze u rukama onih koji imaju najmanje veze s potrebama mladih."

Glas ravnice: "Nalazite li ovdje i krivnju profesora?"

Miroljub Milodanović: "Djelomice. Pošto se ti isti profesori nalaze u stegama sistema. Niti su motivirani,

niti im je omogućeno izvršiti neke korjenite promjene. Teško se sav predati svome pozivu kada su i oni sami pritisnuti najbanalnijim problemima egzistencijalne prirode. U prilog ovome moglo bi se navesti svakodnevni susret nakon održanoga sata profesora i učenika na 'buvljaku' u istovjetnoj ulozi - prodavača, da ne kažem, običnog švercera. Što društvo u budućnosti može očekivati od jednog takvog odnosa?"

Opasnost od nacionalizma nije za potcjenjivanje

Glas ravnice: "U kolikoj mjeri je mladež danas inficirana virusom nacionalizma?"

Miroljub Milodanović: "Kao i odrasle, ni mladež nije mimoišla avet nacionalizma što, na žalost, svakodnevno vidamo na ulicama, tv, novinama... Napose o tomu se u Subotici mora voditi osobita pažnja, jer je on ovdje vrlo osjetljiv zbog multinacionalne sredine. No, osobno smatram da je ravnoteža ovdje održana i da se u budućnosti mogu očekivati kvalitetniji pomaci k suživotu. A to je jedan od osnovnih ciljeva Mladeži DSHV-a. 'Voli svoje, poštivaj tuđe' je neprevaziđeni recept kojega se moramo svi pridržavati da ne bi tolerancija i suživot spali ispod sadašnje razine."

Glas ravnice: "Pokušavate li, kao MDSHV, dati širi doprinos tomu?"

Miroljub Milodanović: "Na razini politike tražimo dijalog i drugi vid suradnje s ostalim organizacijama mladeži demokratski opredijeljenima, bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost. I osuđujemo bilo kakve šovinističke ispade pojedinaca ili skupina, ma s koje strane dolazili."

Glas ravnice: "Ne čini li Vam se da nacionalističke euforije pomalo slabije?"

Miroljub Milodanović: "Postoji zamor materijala, pa tako i zamor ljudskoga duha, osobito onoga koji se napaja samo iz jednog ekstremnog, nacionalističkog izvora. Ali,

opasnost od nacionalizma, ne samo kod nas, nego i u svijetu, nije za potcjenjivanje."

Glas ravnice: "Nudi li selo danas perspektivu za mlade?"

Miroljub Milodanović: "U ovome trenutku selo nudi jednako lošu perspektivu mladima kao i grad. Ne vidim tu neku razliku. Je li selo produžena ruka grada, ili obratno, danas, pri ovim sredstvima komuniciranja, nije bitno."

Glas ravnice: "Zadovoljni ste suradnjom Mladeži na razini Vojvodine?"

Miroljub Milodanović: "Činjenica je: aktivna je Mladež u Subotici, Somboru, djelomice u Novome Sadu, dok je u Srijemu "zahvaljujući" tamošnjem pritisku na Hrvate potpuno prekinuta. Jednostavno, u Srijemu mladeži nema, u smislu nekoga političkog djelovanja. Na nama stoji da se suradnja sadržajno obogati."

Glas ravnice: "Predsjednik ste Mladeži, a ujedno i član Predsjedništva DSHV. Kako procjenjujete budućnost stranke?"

Miroljub Milodanović: "Njena budućnost direktno je povezana s o(p)stankom Hrvata na ovom tlu. Samim tim, iskreno se nadam da će nam Stranka još dugi niz godina trebati, ali smatram da se kroz HNV puno bezbolnije, sadržajnije i sveobuhvatnije mogu artikulirati potrebe Hrvata, kao institucije nadstranačkog karaktera. I u budućnosti se HNV ne treba vezati za političku sudbinu Stranke."

Glas ravnice: "Otkuda Vi u politici?"

Miroljub Milodanović: "Danas bavljenje politikom, pored svih tekućih egzistencijalnih problema, predstavlja luksuz. Bez obzira što je DSHV mala stranka, to je jedina stranka Hrvata u SRJ, i u tom smislu politička angažiranost pojedinca koji pripada ovom narodu je neophodna, bez obzira na moguće implikacije."

Vojislav Sekelj

Stota (javna) ejakulacija "Dana"

ČEGA SE PAMETAN STIDI...

- Mrziti, mrziti, mrziti je njihov novinarski stav, a pljuvati, pljuvati i samo pljuvati - njihova profesionalna poza
- Trebat će tisuće brojeva "Dana" da svijetu MSV objasni što podrazumijeva pod pojmom "srpsko-bunjevačke nacionalne misli".

Svjestan da ne postoji tijesna veza između "Sto godina samoće" G. G. Marquesa i 100 svečarskih brojeva mržnje M. S. Vučinića, pustih da se asocijacije slobodno i demokratski motaju po glavi. Traženje moguće spona između samoće i mržnje počelo je spontano. Jer, iako mi je dan bio ispunjen željama za najbolje namjere, istine radi, nisam ostvario niti jednu, Dapače, kupih "Dane" - i to svečarski broj! "Nedeljnik najboljih namera", kako crno na bijelom piše na sve bljedo naslovnici toga tjednika. Pomislih: "Bit će to broj posvećen miru, ljubavi, suživotu... Odustat će bar ovom prigodom od prokuženog recepta i pomalo već istrošene matrice." Priznajem, nisu me iznevjerili, te stoga moje čestitke nisu upućene jubilarcu, mada mi je drago što i u srpsko-bunjevačkoj nacionalnoj misli(!?) i sistemu nakon prirodnog broja 99 i kod njih slijedi redni broj 100. Moje čestitke upućene su njihovoj dosljednosti. Biti dosljedan s takvom dozom neskrivene mržnje iz boja u broj, i iz broja u boj prema svemu što ne pokriva srpsko-bunjevačka nacionalna misao na ovim terenima, i to bez ostatka, kako podvlači MSV, zaslužuje sveopću pozornost. Od Subotice, via Beograd, pa (recimo) do Haaga, a može i šire, ako im je po volji i dulje - do Nürnberga (recimo).

Dvije polovice u cjelini

Mrziti, mrziti, mrziti je njihov novinarski stav, a pljuvati, pljuvati i samo pljuvati - njihova profesionalna poza. Uglavnom sam to uspio iščitati iz naslova rubrike "Vreme sa-

dašnje" koju s fotografijom natpisuje glavni i odgovorni urednik tjednika MSV. Svečarski naslov rubrike je inventivan. "100"! I to je naslov. Zagledan u to "100", pokušah ga u naletu asocijacija, iščitati. 100 dinara nije, 100 maraka još manje, 100 kg krumpira - teško. Je li 1 odvojen od dvije 00. O, ne. Pa to bi već bila samokritika i asocijativno vodila muškom elementu

1
00

jer u istom broju u rubrici "U fokusu" s natpotpisanim Mitrić Milutinom i fotografijom iz poluprofila (bez broja), a naslovom "Bolje tucaju 'preko'" može se dobiti nešto što ne mora da jeste, ali znači. S obzirom da ovaj dvojac s kormilarom objektivno, istinito, novinarski profesionalno, a što u prijevodu znači: bez argumenata i bilo kakve obveze, patriotski obrađuju gospodina Mileta Isakova. Prema tome, kada odvojimo 1 od dvije 00 i dovedemo to u vezu s naslovom MM, neka veza se, ipak, može naći. Istina, to je plod mojih demokratskih asocijacija, ako dvojac MSV i MM ovu sintagmu mogu pojmiti, jer kod njih je sve teledirigirano i na razini Pavlovljeva uvjetnog refleksa. Ono što za njih nije determinirano srpsko-bunjevačkom nacionalnom mišlju je opasno-neprijateljsko-zavjerenički intonirano. Sam MSV u povodu gospodina Mileta Isakova lucidno zamjećuje: "Nije, doduše, primerno izvesnom svečarskom trenutku - izlasku stotog broja nedeljnika 'DANI' - da se bavi efemerijama zvanim 'nezavisni novinari', a još manje stupidnim opservacijama isfrustriranih, ali i iskusnih čankolizaca". Obaško što se iz ove sklepane

rečenice na brzu nogu, a u duplom pasu, ništa ne može razumjeti. Ne mora li se to stanoviti "svečarski trenutak" baviti efemerijam, ili je to nešto drugo? Tim prije što MSV ipak pol svoje rubrike posvećuje Miletu Isakovu, a u pomoć zove i trećepozivca MM da i on svojih pol rubrike, i to baš u ovom svečarskom trenutku, posveti Isakovu. Na taj način, a nakon izvedenog duplog pasa, dokazuju da dvije polovice uvijek i posvud daju cjelinu, ali, nota bene, u biti, to su ipak samo polovice. Možemo samo pretpostaviti uz upotrebu demokratske mašte koliki bi tek prostor dobili nezavisni novinari da ovo nije svečarski broj, već recimo: 001. I to kojemu nezavisnom novinaru, gospodinu Isakovu? Onomu "što je nedavno putovao u Zagreb, zajedno sa svojim 'neovisnim' kolegama da tamo ispoveda svoju 'čistu savest' pred Tuđmanovim i Mesićevim medijskim poslenicima". Možda bi u tom slučaju njima bio posvećen cijeli broj, a možda bi dobili i zadatak. Ovako, MM ima tek prostora da u svečarskom trenutku, a u povodu gospodina Isakova, napiše: "Upozorio bih ovoga puta hrvatske 'kolege', da kad ne moraju ne vuku 'đavola za rep'. Znaju oni od kuda bi četnici mogli doći na Kaptol, ne sigurno turističkom agencijom preko Mađarske."

Zašto je ministar putovao u Zagreb?

To se zove novinarska čestitost, ovom dvojcu s kormilarom ni u svečarskom trenutku nije dosta krvi, razaranja, patnji i mržnje. Za njih još veliko spremanje još nije gotovo. Ovo novinarstvo, a glede,

O S V R T I

tobože vlastite objektivnosti, prenosi vlastiti tekst iz "Nedeljne Borbe" gdje jezički barokno, između ostalog, piše: "Ružni ljudi ružnih lica i duša, vratili su se iz Zagreba - obavljena posla. Moralni kepeci uzdigli su se do ponora - NIKOGOVIĆA! I to se danas zove novinarstvom." Postoji narodna poslovice koja kaže: "Čime se lud ponosi, toga se pametan stidi". U svojoj duplex mržnji njima nije dosta što su ljudi ružni; oni uz to moraju imati i ružno lice. A ni to nije dosta. Imaju, tako se bar po gradu šuška, u redakciji "Dana" neko tajno oruđe, neku moćnu macchinu. Nije toljaga, niti je satara. Ni nož nije, ali nije ni sjekira. Uglavnom, uz pomoć toga mogu čovjeku ući u dušu i tamo vidjeti, opipati, zapravo ne zna se pouzdano što oni u tuđoj duši rade, ali da rade - rade. I onda ustanove da je duša ružna, a da ljudi s ružnom dušom moraju biti nužno i moralni kepeci i sve to stoga što su fizički ružni. I još su i u Zagrebu bili. Hrabri, pošteni novinari nedeljnika. Htio sam ovo staviti pod navodnike, ali mi se pisači stroj pokvario, ili odbio poslušnost upravo kod ovih znakova.

Asociram dalje. Više ne demokratski, nego kritički, ako je takvo što moguće, pa mislim da bi njihov "patriotizam" bio sto puta više naduvan da su takvo što kojim slučajem ili bar slično napisali i u povodu putovanja ministra Željka Simića u Zagreb. Je li im on nije dovoljno ružan, ili su ustanovili svojim oruđem da on uopće nema duše, ili je i on išao tamo prijeko zbog naslova rubrike MM? Do daljeg, ostatak će nam nepoznanica.

Kamo gleda (i što sniva) spomenik?

U ovom svečarskom trenutku MSV pod naslovom 100 ima neodoljivu potrebu mariniranu mržnjom u svojim bilješkama zapaziti. Tek da se zna. Pa piše: "... Da je tu, na krajnjem severu ove zemlje, utemeljena srpsko-bunjevačka nacionalna misao i država koja će je podsticati, ali i - nadgrađivati. Bez ostatka!" Jasno,

iz ove Galimatijasove MSV-ove opservacije ništa nije jasno, ali time je poruka jasnija. I to bez ostatka. Naime, MSV svečarski poručuje: "Sve ono što za osnovu nema srpsko-bunjevačku nacionalnu misao nema šta da traži na krajnjem severu ove zemlje." Tako znači. Koji bakračići Hrvati, Mađari, Crnogorci, pa ni Srbi koji nemaju srpsko-bunjevačku nacionalnu misao u sebi (ugrađenu). Ovo je školski primjer nacionalno-šovinističke paranoje. Naime, na djelu je tu onaj Sartreov Jules. Jules koji postaje i jest ličnost zahvaljujući engleskom čaju. On, Jules, toliko mrzi Engleze da se u njegovom prisustvu ne smije spominjati niti engleski čaj. Nevolja nije u čaju, nevolja je u samoj ličnosti. Taj i takav tip ljudi koji nema što i koga mrzeti, ili kad mu oduzmu objekt mržnje nije nitko i ništa. Ovim

U slikana srpsko-bunjevačka nacionalna misao

ne želim reći da je MSV nitko i ništa, pa opće je poznata stvar na krajnjem severu ove zemlje da je on glavni i odgovorni urednik "Dana", nedeljnika najboljih namera.

I namjesto da u ovom trenutku svečare, jer prigoda je tu, oni lupaju ko Maksim po diviziji. Trebat će tisuće brojeva "Dana" da svijetu MSV objasni što podrazumijeva pod pojmom "srpsko-bunjevačke nacionalne misli", s obzirom da takvo što jednostavno ne postoji. A ako nešto ne postoji ne može udariti nikakve temelje, pa niti utemeljiti državu na krajnjem severu zemlje. Nema srpske misli, nema niti hrvatske, engleske, češke, mađarske...

Miroljube S. Vučiniću, Vi ste jednostavno Descartesovo "Cogito, ergo sum" pročitali kao "Coitus, ergo

sum", a sa stajališta Vašeg određenja novinarstva to je i razumljivo. Postoji srpska nacionalna svijest, kao i hrvatska, mađarska... postoje i nacionalni interesi, ali nacionalne misli - nema. Svidjelo se to Vama, ili ne. A također ne može postojati srpsko-bunjevačka nacionalna svijest. Uostalom, to samo potvrđuje da ni sami niste nacionalno svjesni. Vi ste samo nacionalno ostrašćeni. Iz Vas progovara strast, zadojena mržnjom prema svemu što za podlogu nema srpsko-bunjevačku nacionalnu misao. Tako se ne čuvaju, njeguju, niti razvijaju nacionalni interesi, nego samo sramota. U prilog ovoga, u Vašem svečarskom broju valjda iz najboljih namjera donosite i uređujete i ovo: "I tako otkrili su spomenik Lajošu Košutu, okrenut glavom prema jugu... Ne gleda on prema matičnoj zemlji, nego prema Jadranu... A, možda, i prema projektovanoj - 'južnoj Mađarskoj!'" Država, kako je Vi zamišljate, i Vama slični, a koja se boji i pravca u kojemu je okrenuto poprsje - nije država. To je samo projekcija bolesnog uma. Pa, da su ljudi poprsje okrenuli prema sjeveru istim takvim argumentima i takvom logikom moglo bi se pisati: "Eto, bista gleda prema matičnoj zemlji. Znači, žele ostvariti projekat Velike Mađarske". Po Vama, ubuduće, najbolje bi bilo spomenike koji nemaju srpsko-bunjevačku misao i pogled, okretati na glavu.

Mada i to ne bi bilo rješenje, jer tada bi se pojavila teza: "Eto, bista hoće da eksploatiše našu naftu." Uostalom, koliko mi je poznato, poprsje je izgrađeno od bronce, kamena, terakote... ne može gledati, pa bilo ono okrenuto na bilo koju stranu svijeta. Na kraju, ne mogu oprostiti gradu što u povodu svečarskog broja "Dana" nije priređen pravi vatromet. Pa dečki toliko vole pucnjavu. A i taj Isakov u svojim dnevničkim bilješkama morao je baš u svečarskom trenutku spominjati da "u Subotici izlaze nekakvi 'Dani'"

Vojislav Sekelj

Piše: vlč. Marko Kljajić

KULTURNI I DRUŠTVENO-POLITIČKI ŽIVOT

Oko 1831. vojno zapovjedništvo u Temišvaru naredilo je da se i u Novom Slankamenu mora izgraditi "National Gemeindeschulle". Prva obuka održavana je u ondašnjoj općinskoj kući, a prvi učitelj bio je **Josip Radman** iz Novih Banovaca. Službovao je četiri godine s mjesečnom plaćom od 8 forinti. Slijedili su **Jerković**, **Perakić** i **Debatik**, a od 1852. službuju kao učitelji **David Midolović** s plaćom od 300 forinti i 6 hvati drva, te **Ivan Rajković** i **Ivan Ivezić**.

Nova školska zgrada "Josip Juraj Strossmayer" podignuta je 1862. godine, a prvi učitelj u njoj bio je **Dürr** rodom iz Mitrovice uz plaću od 300 forinti i 6 hv. drva i stan, a za orguljašku službu primao je 40 forinti nagrade. U školi je bilo oko stotinu đaka. Slijede **Adolfo Müsler**, **Ante Čoaš** i **Franjo Grginčević**. Godine 1878. imenovani su učiteljima **Julije Haulik** i **Franka Künstler**. Godine 1890. vršio je učiteljsku službu i slankamenski kapelan **Julio Trausmüller**. Dana 29. srpnja 1891. svečano je položen kamen temeljac za novu školu, tj. ondašnju veliku. Mjesni župnik **Franjo Regen** pjevao je svečanu Službu Božiju nakon koje su školska mladež i narod išli u procesiji na gradilište. Obavivši blagoslov kamena temeljca župnik je održao lijep prigodni govor, a poslije su se vratili u crkvu gdje je otpjevana zahvalnica "Tebe Boga hvalimo". Tom slavlju prisustvovao je i poglaviti gospodin **Ivan Scheibl**, upravitelj kotarske oblasti, te općinsko zastupstvo i poglavarstvo. Dana 18. travnja 1892. Na drugi dan Uskrsa blagoslovio je župnik **Franjo Regen** novu školsku zastavu koju su darivali prijatelji mladeži ovoj pučkoj školi. Zastavu su nabavili općinski liječnik **Mijo Majanović** i učitelj **Julije Haulik**. Nakon blagoslova zastave krenula je procesija u novu školsku zgradu, te je i ona blagoslovljena. Prigodno slovo održao je slankamenski kapelan **Julio Trausmüller**. 28. kolovoza 1881. pohodio je ovaj kotar Nj. preuzvišenost, hrvatski ban. U Staroj Pazovi je dočekan od mnoštva svijeta, a pozdravio ga je **Franjo**

Regen., slankamenski župnik i arhidakon donjeg Srijema.

18. kolovoza 1892. na rodendan Nj. cesarskog i kraljevsko-apostolskog Veličanstva otkriven je spomenik poginulima u slavnoj slankamenskoj bici od 19. kolovoza 1691. troškom oko 6.000 forinti. Slavlju otkrivanja prisustvovalo je oko 15.000 ljudi. Služba Božija sa zahvalnicom "Te Deum", obavljena je pod vedrim nebom, a nakon toga uslijedio je blagoslov spomenika. Samo otkriće spomenika obavio je zapovijedajući general iz Zagreba **Bechtolsheim**, a visoku zemaljsku vladu zastupao je presvijetli gospodin **Ervin pl. Čeh** koga je prigodom dolaska kao velikog župana Srijemske županije pozdravio u ime školske mladeži i učiteljskog zbora ravnatelj škole **Julije Haulik**. Spomenik se nalazi na proplanku Frušku gore i dominira čitavim krajem.

Dana 13. siječnja 1901. utemeljena je Hrvatska seljačka zadruga u Novom Slankamenu kao podružnica Poljodjelske banke u Zagrebu. Tom prigodom izabran je upravni odbor komu je na čelu bio **Luka Stipanović**. Oko osnutka zadruge najviše je radio župnik **Krešimir Tomljenović**. 18. kolovoza 1913. slavila se deseta obljetnica Hrvatske čitaonice i Hrvatskog seljačkog doma, a 1920., nakon 17 godina postojanja, ukinuta je Hrvatska čitaonica, a imetak je zaplijenjen. Godine 1921. održali su u Novom Slankamenu javno političko zborovanje svećenik **dr. Janko Šimrak** ispred Seljačke pučke stranke (katoličke) i **dr. Kežman** također svećenik, ispred Radićeve stranke. Na političkom zboru javno se napadaju i kleveću, zapisano je u spomenici župe Novi Slankamen.

Dok nije bilo ovoga rata u Novom Slankamenu živjelo se "po sremački". Dobro se jelo i pilo, ženilo i udavalo, dosta radilo, a i Bogu molilo. I danas, starosjedoci Srbi sjećaju se da je za prošloga rata službovao u Slankamenu **Josip Gebl**, Slankamenac, koji je nesebično stao u

zaštitu Srba kada im je njemačka i NDH vlast prijetila iseljenjem iz Slankamena. "Ako idu Srbi, idemo i mi, Hrvati!", pominju se riječi župnika **Gebla**. I kad je tada tridesetak viđenijih Srba u Novom Slankamenu uhićeno, javili su se Hrvati da garantiraju svaki za po jednog Srbima, da su lojalni i poštene građani. Spasili su ih.

Hrvati u Novom Slankamenu i unatoč pokušaju viđenijih slankamenskih Srba nisu mogli ostati u svojim stoljetnim domovima. Morali su otići. Njih "koje znaju za mirne i poštene ljude", lojalne građane zemlje u kojoj žive, zadesila je tragedija koje su bili pošteđeni slankamenski Srbi u vrijeme Hitlerova fašizma i Pavelićeve NDH.

Počelo je silovanjem i sadističkim izživljavanjem na jednoj Hrvatici (1991.), nastavilo se maltretiranjem starca od 80 godina (**Antuna Cindrića**), prebijanjem ljudi po kafićima, ulicama i kućama, zaustavljanjem autobusa između Indije i Slankamena koji je vozio školsku djecu i maltretiranjem i ponižavanjem djevojčica i dječaka.

Po izvješću MSUP Srbije grupa mladih ljudi ubacila je bombu na kuću **Stjepana Rajkovića**, u dvorište **Ivice Cajalana**, porazbijala stakla na izlozima i prozorima sedam objekata, kafića, radnji i kuća. Izvršili su nekoliko teških krađa. Obijene su prodavaonice i kiosci, te poljoprivredna apoteka. Ali, o tomu se malo moglo saznati u općinskom centru u Indiji od službenih lica. Nešto stoga što se nova vlast Srbije transformirala, pa je za ovakvu informaciju bilo potrebno zatražiti odobrenje MUP-a u Beogradu, nešto zbog onoga "u cilju istrage", a ponajviše izgleda zbog toga što nitko nije želio u atmosferi, koja inače vlada u Novom Slankamenu, prepoznati i određenu političku pozadinu.

Nastavit će se

Nakon četiri godine, na promociji "Jednog od onih života", Đorđe Balašević u Subotici

DELIRIJ TRIJEZNIH

Bila je to seansa iskopavanja zaboravljenih uspomena i samoopelo nad razvalinama vlastitih duša. Došli su zbog izgubljenog nečega u sebi, uzdajući se u snagu frenda-maga da im pomogne postaviti neke nove temelje osmjeha na izrovane jame srca i prijevremeno oronule fasade lica. Razišli su se, zadovoljni.

Kao materijalizirani dio savjesti pojavio se 17. ožujka Đole svakome tko je njegove stihove ponio kao svoje u Halu sportova na tako lijep porok - delirij trijeznih, trip apstinenata, emotivne orgije asketa... Moglo bi se to nazvati i koncertom, ali kako krstiti pukotine na duši kojima se začetka već teško prisjetiti i koje su prisutni s(l)adomazohistički dragovoljno rascijepili i tako dali prostora širini dugo potiskivanih snova da izbiju na površinu i stvore atmosferu koja se samo na njegovim happeninzima sanja? Valjda je stoga publika ličila na Abrahamova sina, oličenje nevinosti, ili na samoga Abrahama koji se u potpunosti predaje, jer čeka samo na (riječ) voljenoga. Poput djevojke koja, čista, nakon dugoga čekanja, skida sa sebe sve i bez stida daje najljepše i najvrednije u sebi onomu koji je zaslužuje, znajući da je jedina korist iz svega toga nestvaran užitak obostrane ljubavi. Nije omeđen prostor taj koji je davao sigurnost pred strahom od stida, niti je u pitanju psihologija gomile. Pihitjasti talk prijetvornosti sprao bi se s lica s lakoćom koju donosi već sama njegova pojava i da se prenio i na ulicu, među većinu, pokazujući svu ljepotu ogoljene, čiste i plemenite duše. Na jednoj strani Rorschachova testa neokaljanosti nalazio se on, a na drugoj normalni, u savršenom skladu, bez želje da jedna strana prevagne.

Kako nazvati događanja federalaca čiji su predstavnici kao zagađivači (bukom) trajno zatrli sve što je vrijedno i u stampeu neukusa izgazili i zatrovali tek procvale lati mladosti? I oni su tu, pokraj nas, "sasvim čovekoliki", kako bi Đole rekao. I broj njihovih predvodnika nedavno je u istom toru bio velik. Kakvog li peha za luzere koji su ovdje osuđeni da joj glasovi: "c", "e", "c", "a", primjerice, (spojenih u riječ) zvuče poznato, a da s tim nemaju baš ništa i ne žele imati! Ali, neka im "koncert", kao i sve ostalo što su oveli. Ovo je svakako bilo nešto drugo, za

zemljake nerazumljivo, iako im se tako direktno obraća još od vremena kada su postali trend. To je već pitanje obraza.

Manjinu s utjecajne periferije i moralnog centra sačinjavala je grupica od 5-6.000 autonomaša, secesionista, republikanaca (rekli bi zli jezici), mehaničara, bravara, šustera, imućnijih i onih koji to nisu... ali bez padobranaca. Ulaznica nije stajala nekoliko talona (maraka?); za ulaznicu je bilo potrebno više: neki etički kod koji se prihvaća ili se ne prihvaća, ali se nosi u sebi i za kojega nije potrebno objašnjenje. Da te poznanik slučajno ne obruka pitanjem: "Otkud te-

Đole: "Normalni, nazad u mrak!"

be ovdje?" Tko razumije, shvatit će. Jesu li i oni koji su tamo bili po službenoj dužnosti to osjetili, nije ni važno. Za sve ostale bila je to ulaznica za katarzu.

Kako je jednom negdje rekao, kada bi svoje plakate prelijepio preko nekih drugih čiji plemenski korijeni ne vuku dnu, nego - protuprirodno - štrče van, okupio bi više duša nego svi oni skupa. Pljesak i skandiranja, sa izvorišta srca, razliveni halom sve vrijeme showa, najbolja su potvrda što su o tomu mislili preostali prisutni. Možda je i u pravu, a možda bi to mogao dokazati kada bi uspio dozvati sve strašljivce kojih iz nekih nepoznatih i čudnih razloga odjednom nema više

među nama, a ipak su ponekad gosti vijuga, a možda i predmetom zavisti. Neki su samo zbog njega došli iz ostatka svijeta, dekadentnog i trulog.

Prolaznost, kao bolnu i vjernu pratilju vremena, nitko nije želio prihvatiti kao istinu. Jednostavno, osjećaj to nije dozvoljavao. I on je to znao. Odlazio je, ispraćan vapajima; vraćao se dočekivan ushićenjem. Njegove su riječi sve više postajale ozvučena podsvijest, stalna provjera savjesti, krik dugo potiskivane težine straha. Potreban je bio Đole publici, jer joj je potrebna sigurnost normalnog na sceni; potrebna je bila Đoletu publika da je prebroji, da vidi ima li za koga više pisati i da sjetno primjeti da su svi koji se nalaze pod nekakvim zastavama, i u ime njih ruše, zapravo na istoj strani, a preostali - manjina! Jedna mi je prijateljica rekla da je bilo divno, da se ne sjeća kada se slično osjećala, da joj se činilo kako je sve to izgledalo kao da je trajalo samo pet minuta... A trajalo je tri sata. Ništa nije morala reći. To jest tako.

Ljudske, tople i elegične balade pjevane su u transu, kao da je svima na površinu iznesena najskrivenija i najfinija nit duše. Preko toga se više ne može, i baš stoga maske koje život navlači postale su suviše i pred njim smiješne. Jer netko je sebe prepoznao u Vasi, netko je izbrojao 206 koraka, nekome je stalno u sobi D-moll, a netko je ponio čizme skitaljke, tražeći djevojku s csárdás nogama.

Ispod gradova od pijeska neki su (ime: zatrto, adresa: cirkus "JNA", savjest: pojam nepoznat) sagradili dubok bezdan bez dna. Ovo je jedan život, i nema drugih, a kako ga živimo postavimo prvo sebi pitanje. Tko je kriv? Za sve: za porušene gradove, za generale koji pale, za lopate koje nude, za "ovakve" koji kupuju "našu Vojvodinu, jednu i jedinu", za uniforme koje

se same na čovjeka navuku, za urbanu pustoš bez razbijena crijepa...? Tko?

Imena nisu pominjana. Čemu? Sve je toliko jasno. Niti je nož-smijeh, braneci se u intelektualnoj agoniji, parao prijavu unutrašnjost vrha, pokazujući kao na pladnju svu izopačenost istog tog vrha. Umorila se arena od gladijatora i ni krv više nema tako opojnu moć. I naša se razišla, nudeći sve sutrašnje - za ovu noć.

Zlatko Romić

FRANE PETRIĆ

(1529 - 1597)

Filozof i polihistor, rođen na Cresu. Životopis ovog našeg najvećeg renesansnog mislioca i filozofa možemo dati u kratkim crtama.

Kao desetgodišnji dječak sudjeluje sa stricem Ivanom Jurjem, zповједnikom galije, u ratu protivu Turaka u našim i grčkim vodama. Školuje se u Mlecima, a zatim studira u Padovi, prvo medicinu, pa filozofiju. Njegov nemirni duh ne dozvoljava mu da ostane na jednome mjestu. Luta po Italiji (Ancona, Rim, Bolonja, Ferrara, Venecija). Provodi sedam godina na otoku Cipru kao upravnik imanja. Vraća se u Veneciju i Padovu gdje se pokušava baviti trgovinom. Napušta trgovinu i petnaest godina provodi u Ferrari kao predavač Platonove filozofije na sveučilištu. Postaje članom mnogih talijanskih akademija.

Na poziv pape Klementa VIII. polazi u Rim (1592) preuzeti katedru platonске filozofije, i tu nakon pet godina napornog rada umire. Pokopan je u crkvi svetog Onofrija, u grobnici Torquata Tassa, s kojim je polemizirao oko estetskih stavova.

Šezdesetak Petrićevih djela, što objavljenih, što u rukopisu, govore o golemoj raznovrsnosti i zahvaćaju područje filozofije, književnosti, povijesti, teorije glazbe, vojništva, matematike, astronomije, meteorologije, oceanografije i medicine. Pisao je na latinskom i talijanskom, te prevodio s grčkog na latinski (Procla, Filopona, apokrifne tekstove, Zoroastra i Hermesa Trismegista).

Humanizam i renesansa

Da bi se shvatio značaj djela Frane Petrića moramo objasniti kulturne i povijesne karakteristike perioda u kojemu je stvarao. Šesnaesto stoljeće, u kojemu je stvarao Petrić, predstavlja kraj jednog od najspektakularnijih procvata čovjekova duha. Razdoblje od XIV. do XVI. stoljeća naziva se renesansom i karakterizira obnovu duha klasike, procvat novih umjetničkih oblika, ubrzan razvoj znanosti i filozofija individualizma. Iako se renesansa

javila na širokom prostoru od južnoslavenskih naroda do Engleske, ona se najpotpunije manifestirala na području Italije, usko povezana s razvojem i usponom talijanskih gradova i građanskog staleža u njihovoj borbi protivu preživjelih oblika feudalnih odnosa.

Ideal postaje svestran i poduzetan čovjek, jednako odan akciji kao i kontemplaciji (talijanski "uomo universale"). Uzavrelo i nesustavno cjelokupno renesansno razdoblje karakterizira aktivistički optimizam, univerzalistički humanizam uz neskriveni prosvjed individuuma, koji je toliko stoljeća nakon antičkog polisa ponovno otkrio svoju posebnost i moć, pa ju je afirmirao na svim područjima društvenog života.

Jedan od najdramatičnijih sukoba između starog, skolastičkog i istrajalog shvatanja srednjeg vijeka, i modernog, poletnog, humaniziranog i individualiziranog mišljenja, odigrao se na području filozofije u onom općem obliku. Sukob se javio između skolastičke filozofije i teologije koja je svoje ideje kanonizirala iz Aristotelove filozofije, i modernog shvatanja koje se oslanjalo uglavnom na Platonovo učenje dato u obliku neoplatonizma. Sukob nije postojao samo na verbalnoj razini, nego je dosegao granice fizičkog uništenja pristaša renesansne filozofije.

Taj se optimistički duh ne očituje samo u hrabroj i mučeničkoj ličnosti Giordana Bruna i njegovoj filozofiji, već na osebujuć način i u Paracelsusovu pozivu za učenje iz "Prirode", u Machiavellijevu uočavanju realnih determinanti u stvaranju države, u Moorovim i Companellinim utopističkim zamislama, u Grotiusovoj težnji da negira svaku univerzalnu vlast koja nije sukladna s individualnom savješću itd.

Petrić svestrani mislilac

Ovom vremenu je pripadao i Petrić, koji svojim djelom upotpunjava sliku slobodoumne misli renesanse. Njegov okvirni stav počiva na nauci neoplatonika, egipatske i kaldejske

filozofije i Filona Aleksandrijskog. Glavno filozofsko djelo "Nova sveopća filozofija" (Nova de universis philosophia, prvo izdanje 1591) - kojemu je pridodao i svoje prijevode - pojavljuje se i u drugom, proširenom izdanju 1593., te nailazi na veoma oštru kritiku ortodoksnih teologa i crkvenih krugova i dolazi na Index zabranjenih knjiga. Samog je pisca od progona zaštitilo prijateljstvo s papom Klementom VIII.

Kao jedan od najizvornijih i najslobodoumnijih filozofa svojega doba, Petrić je korjeniti neoplatonik, sljedbenik i Platona i Plotina. Nastoji uskladiti neoplatonistički i kršćanski nauk, ističe suprotnost aristotelizma i kršćanstva. U svijetu prirode Petrić utemeljuje četiri načela, prostor, svjetlost, toplinu i fluid. Polazeći od prirodnoznanstvenih teorija i otkrića svojega doba, dokazuje beskrajnost svemira i sklad cjelokupnog svjetskog ustrojstva. Svojim temeljnim postavkama Petrić obnavlja staru helensku filozofiju, potresa zgradu skolastike i zagovara novi odnos čovjeka prema prirodi.

Petrić razvija u atmosferi progona i oporbe, koju jasno otkriva sudbina njegova cijela roda. Nepokornost i slobodoumlje koje karakterizira hrvatski i dalmatinski mentalitet nije odgovarala talijanskoj vlasti. Venecija je nepokorenim Petrićima naprtila grijeh hereze. Ujak filozof, optužen kao luteran, osuđen je na doživotnu robiju i napokon utopljen u moru. Otac Stjepan, gradski sudac, osuđen je na izgon iz grada i do smrti ostaje u progonstvu.

Identificirajući skolastičku peripatetičku filozofiju sa službenom protureformatorskih inkvizitora, Petrić se, s prkosom i revoltom okrenuo Platonovu učenju. Time bi se mogao objasniti njegov žestoki antiaristotelizam.

U svojim najtežim trenucima nije zaboravio svoje hrvatsko i kršćansko podrijetlo. Pred samu smrt zatražio je da ga prime za pravog člana - bratima Zbora svetog Jeronima u Rimu, pri čemu je morao dokazati da je iz ilirskih krajeva i da poznaje hrvatski jezik.

CIRKUS

Sveti Joso, poslipodne! Probudio sam se posli podnovanja, makar nije, kako bi kazli, bunjevački običaj da se podnuje prija kopačine. Al, eto. Ja se držim one još starije bunjevačke izrike "svako ilo kune tilo, dokne ne legne da se slegne". Al imo sam i zašto. Moja gospoja je ispekla taku krumpiraču da mal nisam i tepciju olizo, a ne prste. Krumpir je jesenas, fala Bogu, dobro rodio; krupan, okrugal, da ne kažem ko dičija gujca, a i fajinski sam zaklo, pa tu ne mož bit rdave krumpirače. Još "vegeta", koju sam dono iz Madžarske dala je pravi šmok! Dobro, slano, a kad se još zalije crvenim tavankuckim ne mož da ne drimneš posli take užne.

Do namirivanja ima još dosta, pa ja, ajd šta ću, priko do Albe. Valjda je i on već usto, a još nije počo namirivat josag. Kad sam ušo u avliju Beljo me samo pogledo, al kod da me ni ne vidi. Otac ga kerećiji, valjda se i on priždro, pa je lin i lajat. Kandar i on pravi podne, al malo deblje. Beljo ćuti, al čujem dičije kmečenje.

- Ajde, kaki si ti tata? Pa ja još nikad nisam bila u cirkusu. U škuli, ovi stariji, mi pripovidaju kako je tamo smišno. Puno zvirova, bohoca i smijurije da te trbu zaboli.

- Biž dalje! Kaki cirkus? Nemoj mi se više kmežit, jel ću te odvalit ovim prutom po turu, paš vidit tvoj cirkus!

- Faljniš Albe! Šta si se tako uskopištio na to dite?

- Oće cirkus, pa cirkus. Ni amen ti nisam kazo, toliko me ždere ovo dite s cirkusom. A di da joj nađem cirkus? Tako ti je to kad razmaziš dicu. Ne pitaju ni jel ima, ni pošto je. Zaintače ko gladan...

- Kažeš nema cirkusa? Pa šta joj ne otvoriš televizor da gleda skupštinu? Dićeš većeg cirkusa od tog?

- Al tamo nema zviru, a ni bohoca - javi se mala - pa ni oni što dresiraju.

- Šta je? Pa tamo su naše najveće zviru. Doduše ima i diviji, al najviše je dresirano. A bohoca ko u autobusu poslendanom posli podne. Jedino se dreser ne vida često. Samo kad zagusti.

- Idi dete unutra i otvori televizor. Ovo je već krupan divan. Znaš da se bać Stipan smušava sa svim i svačim. Pa i s politikom.

Ode dite unutra gledat cirkus priko televizora, a Albe će oma:

- Nemoj mi trovat dite!

- Ja?

- Kako "ja"? Zašto je sekiraš da piše svojim slovima? Pa to je samo ćirilica. - Albe će, al sad već nazlobrzan.

- Idi Albe u raj nebeski. Di bi ja trovo dicu? Pa nisam ti ja političar, al dite ti prid kraj prvog razreda ne zna pročitat koji je svetac na kalendaru. Ajd kaži da nije tako.

- Pa jeste, al bolja su vrimena bila kad su tvoji išli u škulu. Nego, ispri-povidaj mi šta si mislio kad si kazo za cirkus priko televizora. Gledo sam i ja štogod, al mi se sve pomišalo. Gledam onu Savovičku, pa Feketincu, jedna čista Madžarica, a druga naša - domaća. Šta one traže tamo u tom, kako kažeš, cirkusu?

- "Blago nevinima, jel njevo je carstvo nebesko". Pa ti Albe, baš ni malo ne pratiš svitsku politiku, ko na priliku ja. - i da bi ispo važan zavrnem rukav na pokidanom zaponjku - Vidiš, u svitu ti je to tako, a i mi smo valjda jedan komad svita. Jesil čuo za onu Ćicolinu? Nisi. Znao sam. I ona je čista Madžarica, a ušla je u talijanski parlament. Pa zašto bi mi bili gori od Talijana! A ova druga? Pa to je njeva stvar. Nećemo valjda mi razljučivat u tuđem oboru?

- Ajd nek je tako, - uvuko Albe uši - al za dresirane u parlamentu, to mi ne ide u glavu. U cirkusu obično dreser kaže unaprid šta će mu koja zvir izvodit: jel skakat kroz vatren kotur, jel šedit na glavi, jel lizat dreserove cipele... A ode ništa.

- E vidiš u tom ti naš cirkus nema ravnog. U svitu traju po sat-dva, jel, bome, umore se i zviru i bohoci i dreseri. Naš traja po tri-četri dana. Valjda su naše zviru i bohoci izdržljivij. Za dresera ne znam, jel se ritko pokaziva.

- Nemoj se sprdat sa ozbiljnim stvarima.

- Ozbiljnim stvarima? Pa jesil gledat televizor ono prija, oko ponoći? Svi

su se valjali od smija. Ne virujem da se digod koji nije i upišo. Valjda su je zato i prikinili. I ti kažeš da su ozbiljni? Da si samo vidio one za glavnim astalom. Usta su njim izgledala ko laščija gnjizda.

- Ajd pak. Al dite mi nemoj zafrkavat da piše svoja slova. Kroz koju godinu će valjda učit i naša.

- Viruj, Albe, blaženi oni koji viruju. Vidiš, virovali smo jednoj vladi, pa je buktila. Kad je došo Božović znali smo da će i on proć ko onaj Lucinim sokakom. Gazda je i treću vladu ponovo upiso u prvi razred.

- Ti samo zakeraš. Ima i koji su i više puti buktili.

- Koliko se ja sićam najviše puti je ponavljo luckasti Đoko Rus, siroma pokojni je. Kad je sedmi put buktilo nisu ga više tiralu u škulu. Al će se ovi pokazat, ako ispadne da je naša vlada glupavija od pokojnog Đoke Rusa.

- Smij se ti samo. Al ulaznice za taj tvoj televizijski cirkus, znaš i sam, zdravo skupo plaćamo. Ne kažem da nije za smij kad jedan kaže da u Bosni ima berber koji za pet minuti od bradonje pravi Muslimana, jel, ne daj Bože, ustašu, a ovaj njemu da nikad još nije ugrizo kera koji mu progrizo čačkire, jel iskećio kobilu koja se vućila na njegov.

- E moj Albe. Ništa nam drugo nije priostalo neg da molimo devetnicu za kišu i vladu. Kišu, da nam rodi, i vladu da nam plati. Zbogom.

- Zbogom. Pa lati se i ti očenaša.

bać Stipan

Molimo cijenjene čitatelje našeg lista koji imaju sačuvane brojeve "Glasa ravnice" br. 15 i 16, a nisu im potrebni da ih dostave uredništvu u prostorije DSHV. Brojevi su nam potrebni radi ukoričavanja što većeg broja kompleta, s obzirom da postoji veliki interes za ovakav vid publikacije Vašeg i našeg lista.

U restoranu KUD "Bunjevačko kolo" možete svakog petka, subote i nedjelje provesti ugodnu večer uz glazbu tamburaškog orkestra "Ravnica".

U nedjelju, 3. travnja, priređuje se uskršnji bal s bogatom tombolom. Glavni zgoditak bit će živo jagnje. Očekujemo vas, cijenjeni mladi čitatelji, da dođete u što većem broju u restaurant "Bunjevačkog kola" u Preradovićevoj 4 u Subotici.

Na "Vodeni ponediljak" 4. travnja, mladež, a u tradiciji lijepih bunjevačkih običaja polazi iz zgrade Društva u polivanje. U večernjim satima priredit će zabavu poput one u nedjelju.

Godišnja skupština KUD "Bunjevačko kolo" održat će se u subotu, 16. travnja 1994. s početkom u 17 sati u prostorijama Društva, Preradovićeva 4, Subotica. Pozivamo članove i simpatizere "Bunjevačkog kola" da se u što većem broju odazovu radu skupštine kako bi svojim prijedlozima, primjedbama i savjetima doprinijeli sadržajnijem radu Društva na kulturnom i zabavnom polju.

Dnevni red bit će objavljen naknadno u ostalim mjesnim sredstvima informiranja.

ISTINA KONAČNO IZIŠLA NA VIDJELO

Na zboru građana u MZ "Ker" (Subotica) 22.3.1994. bilo je riječi i o subotičkoj kablovskoj televiziji. Na pitanje Bele Tonkovića, odbornika te MZ, kada će HRT biti emitirana preko subotičke kablovske televizije, Ljubo Pavić, predstavnik pošte odgovorio je: "Kad se političari dogovore!"

Istina o pravom razlogu ukidanja HTV na subotičkoj kablovskoj televiziji je time konačno izbila na vidjelo: HTV je ukinut iz političkih, a ne, kako je bilo rečeno, iz tehničkih razloga.

Neka se zna!

"RIČ FALI" - DRUGI PUTA

Nakon rasprodatog prvoga izdanja knjige pjesama subotičkog pjesnika Vojislava Sekelja "Rič fali", tiskane 1991., pred nama se pojavilo drugo izdanje ove zanimljive knjige.

U odnosu na prvo izdanje ovo je obogaćeno s trideset novih ilustracija u likovnom prijepjevu akademskog slikara Ivana Balaževića.

Ovoga puta kao izdavač pojavljuje se KUD "Bunjevačko kolo", dok su prvo samostalno izdali Ivan Balažević i Vojislav Sekelj. Knjigu je tiskala "Linija V. Hofbauer - Rijeka".

Za čitatelje "Glasa ravnice" donosimo pjesmu iz zbirke:

ANĐELE MOJ

kuća
na put leđa
fajnska
alvatna
gazdačka
a u keru
isprid kuće
klupica
trokrilna
pa još
od drača
volio sam
miris drača
jedne zime
kad drač
baš i ne mriši
al svedno pak
bilo je to u keru
jedne zime
kuća na put leđa
klupica od drača
a podne je
anđele moj.